

Syniadau syml ar gyfer twristiaeth gynaliadwy

Mae dod yn fusnes effeithiol a chynaliadw y'n broses barhaus. Os nad ydych chi'n barod eto i fentro ar ddefnyddio ynni gwynt, hidlo drwy frwy yn ayb mae yna lawer o syniadau, llawer symlach i'w gw eithredu, sy'n mynd ymhell o ran lleihau effeithiau andw y ol gw eithgareddau unrhyw fusnes. Ar y daflen hon fe gewch lawer o syniadau o'r fath sy'n addas ar gyfer busnesau twristiaeth ac arlwy. Y cyfan sy'n rhaid i chi ei wneud ydi **DECHRAU ARNI!**

Gosod falfiau thermostat ar reiddiaduron – defnyddiwch nhw i greu trefn 'ardaloedd gwres'. Trowch y gwres i lawr mewn ystafelloedd gw eigion, gwnewch yn siŵr nad ydi dodrefn yn cuddio'r rheiddiaduron. Peidiwch a gosod tymheredd y thermostat yn rhy uchel, mae costau'n cynyddu 8% am bob 1°C o gynnydd uwch ben 19°C.

Inswleiddio – drwy ychwanegu at y deunydd inswleiddio yn y nenfwd byddwch yn lleihau'r gwres fydd yn cael ei golli drwy do eich tŷ. Mae awyr poeth yn codi ac mae o'n fodlon iawn codi'r holl ffordd trwy eich adeilad ac allan drwy'r to os gadewch chi iddo wneud hynny – a chi fydd wedi talu iddo wneud hynny.

Tapiau chwistrell a sestonau bach ar gyfer y toiledau - mae tapiau chwistrell yn yr ystafell ymolchi'n arbed hyd at 80% o'r dŵr y mae rhywun yn ei ddefnyddio gyda thapiau dŵr traddodiadol. Mae tapiau gyda synhwyrdd neu dapiau gw asgu'n gallu arbed dŵr lle mae tapiau'n debyg o gael eu gadael heb eu troi i ffwrdd. Mewn cartref cyffredin mae toiledau sy'n fflysiu'n defnyddio mwy o ddŵr na dim arall. Maen nhw'n gyfrifol am bron i 30% o gyfanswm defnydd dŵr cartrefi'r wlad. Beth am roi bricsen neu ddyfais plastig tebyg i 'hippo' ymhob seston, neu osod toiledau gyda fflysddeuol?

Ail ddefnyddio dŵr yn yr ardd - defnyddiwch fareli ddal dŵr glaw, neu gosodwch system dŵr pŵl ar gyfer ailddefnyddio dŵr golchi llestri a dŵr rinsio dillad.

Bylbiau golau ynni isel - mae'r rhain i'w cael bellach ym rhob siâp a maint, yn addas ar gyfer pob math o

Simple ideas for sustainable tourism

Becoming an efficient, sustainable business is an ongoing process. If you are not ready for wind power, reed beds, etc. there are many simpler, easy to implement ideas, which go a long way to minimising the impact of your business activities. This fact sheet contains many such ideas for tourist accommodation and catering businesses. All you need do is **MAKE A START!**

Fit thermostatic radiator valves – use them to implement a 'zoned' heating system. Reduce the heat right down in unoccupied rooms, make sure radiators are not obstructed by furniture. Don't set thermostats too high, costs rise by 8% for every 1°C increase above 19°C.

Increase Insulation - reducing the heat loss through the roof of your home. Hot air rises and it will happily and quickly rise up all the way up through your house and out through your roof if you let it – at your expense.

Fit spray taps and low capacity toilet cisterns – spray taps on handbasins typically save up to 80% of the water used with standard pillar taps. Sensor and push taps can save water where taps may be left on. Flush toilets have traditionally represented the largest single use of water in households. They account for around 30% of total domestic water use. Put plastic devices such as a hippos in your cisterns or fit dual flush toilets.

Reuse water in the garden, install water butts to collect rainwater or consider installing a grey water system to reuse laundry rinse water and kitchen wastewater.

Low energy light bulbs now come in a variety of shapes and sizes to suit all kinds of lamps and

lamp a gorchudd lamp, ac yn rhoi arbedion o 60%!

Maegolau dydd yn rhad ac am ddim – cadw ch ffenestri a ffenestri to'n lân a pheidiw ch â gosod unrhyw beth o'u blaenau nhw fyddai'n rhwystro'r golau rhag dod i'r ystafell.

Gosodwch amseryddion ar offer rheoli gw res a goleuni, a synw yryddion symudiad aw tomatig fydd yn sicrhau nad ydi goleuadau'n cael eu gadael ymlaen mewn ystafelloedd gw ag a choridorau. Defnyddiw ch amserydd neu synhw yrydd goleuni i w neud yn siŵ r bod goleuadau allanol w edi eu diffodd yn ystod y dydd.

Gweithredwch bolisi 'golchi ar gais ygwestai' ar gyfer tyweli

Gosodwch degellau bychain ymhob llofft

Darparwch daflenni gwybodaeth amgylcheddol ar gyfer eich gw esteion yn amlinellu'r hyn yr ydych wedi ei w neud i fod yn fwy cynaliadw y, ac yn gofyn i'ch gw esteion geisio leihau effaith amgylcheddol eu hymweliad.

Prynwch nwyddau lleol - bydd ymw elwyr w rth eu bodd yn cael blasu cynnyrch lleol - mae bwydlen seiliedig ar gynnyrch lleol yn rhyw beth i'w frolio. Mae'r un peth yn wir am nwyddau eraill, nid dim ond bwyd. O sw fenîs a rhoddion i fan bethau a ddefnyddir yn ystafelloedd y gw eisteion a'r sw yddfa, bydd cynnyrch gw asanaethau lleol yn fanteisiol mewn sawl ffordd, o ran cyfleustra ac atebolrwydd.

Prynwch nwyddau sydd wedi eu hailgylchu neu eu cynhyrchu yn ôl egwyddorion amgylchedd-gyfrifol – drwy ddefnyddio nwyddau sydd w edi ei hailgylchu neu eu cynhyrchu yn ôl egwyddorion amgylchedd gyfrifol (megis tyw eli papur a phapur lle chw ech) a'r rheiny w edi eu marcio felly'n glir, byddw ch nid yn unig yn cefnogi cynaladwyedd amgylcheddol, ond mi fyddw ch hefyd yn dangos i'ch cw smeriaid eich bod yn gofalu am yr amgylchedd. Mewn byd lle mae ymwelw yr twristaidd yn nodi cyfrifoldeb amgylcheddol fel ystyriaeth o bw ys w rth iddyn nhw ddewis eu gw ylau, mae o'n gwneud synnw yr i chi adael i bobl w ybod am yr ymdrech yr ydych yn ei w neud.

shades and offer 60% energy savings!

Daylight is free – keep windows and skylights clean and unobstructed.

Install timers on heating and lighting controls, automatic movement sensors help to ensure that lights are not left burning in empty rooms and corridors. Use a timer or photo-sensor to ensure external lights are off during daylight hours.

Implement a 'wash on request' policy for towels

Install small sized kettles in all bedrooms

Provide environmental pamphlets for guests outlining the efforts you have taken to become sustainable and requesting that guests make efforts to minimise the environmental impact of their visit.

Buy locally - visitors will be particularly thrilled to try local produce – a locally sourced menu is something to boast about. The same principles apply to other goods besides food. From tourist souvenirs and gifts, to mundane consumables for your guest rooms and office, locally supplied products and services will normally afford many benefits in terms of delivery, speed of response and accountability.

Buy recycled and environmentally responsible goods - by using clearly branded environmentally responsible products and recycled goods (such as paper towels and toilet rolls), you will not only be supporting environmental sustainability, you will also be showing your customers that you care about the environment. In a world where tourist visitors are increasingly citing environmental responsibility as a major factor in their decision making process, it makes good sense to make sure people know what efforts you are making.

